

ALGEMEEN BESTUUR

ONDERWERP

Begrotingsproces 2027-2031: Kadernota

PROGRAMMA

Financiën, organisatie en informatie

PORTEFEUILLEHOUDER

T. Vereijken

Het Algemeen Bestuur besluit

1. De Kadernota 2027-2031 vast te stellen, inclusief het opgenomen tariefsscenario gericht op het vasthouden van de koers en het behoud van een financieel toekomstbestendige positie van het waterschap.

Korte samenvatting

Het college stelt het Algemeen Bestuur voor om in te stemmen met de Kadernota 2027-2031. De kadernota bouwt voort op de ingezette koers uit het bestuursprogramma "Verbinden en koers houden", het Waterbeheerprogramma en de Begroting 2026 en Meerjarenraming 2027-2030.

De opgaven waar het waterschap voor staat blijven omvangrijk en urgent. Klimaatverandering, de noodzakelijke versterking van waterkeringen, vergroting van onze zuiveringscapaciteit en de noodzaak om voldoende zoetwater beschikbaar te houden vragen blijvende inzet en investeringen. Tegelijkertijd zorgen geopolitieke ontwikkelingen, macro-economische onzekerheden, netcongestie, stikstofproblematiek en toenemende digitale dreigingen voor een steeds complexere uitvoeringsomgeving. Daarbij is ook extra aandacht nodig en moet er geïnvesteerd worden in de weerbaarheid van het waterschap.

Het college kiest ervoor de ingezette koers vast te houden en de wettelijke zorg van het waterschap voor veilig, voldoende en schoon water betrouwbaar en toekomstbestendig te blijven uitvoeren. De kadernota zet daarom in op het voortzetten van verantwoord plannen en investeren, met blijvende aandacht voor uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en behoud van een toekomstbestendige financiële positie. De omvangrijke investeringsopgave en de onzekere geopolitieke en economische omstandigheden maken het noodzakelijk voldoende reserves en financiële flexibiliteit te behouden. Daarom wordt vastgehouden aan het uitgangspunt om toe te groeien naar het midden van de bandbreedte van het reservebeleid in 2030, waarbij tijdelijk een lagere reservepositie mogelijk blijft indien omstandigheden daarom vragen.

Bij de meerjarenraming 2027-2030 is voor de tariefsontwikkeling een bandbreedte gehanteerd van circa 7% tot 11%. Op basis van de huidige inzichten bedraagt de indicatieve lastendrukontwikkeling voor 2027 circa 7,5% tot 8,5% voor de verschillende belastingcategorieën. Deze percentages zijn exclusief de mogelijke effecten van de huidige geopolitieke situatie. De financiële gevolgen hiervan worden in de technische notitie in oktober 2026 nader uitgewerkt op basis van de dan beschikbare inzichten. Het college stelt voor om de structurele effecten hiervan te verwerken in de tariefsontwikkeling voor 2027. Dit heeft een verhoogd effect op de bovengenoemde indicatieve lastendrukontwikkeling voor 2027. Incidentele effecten kunnen ten laste van de reserves worden gebracht, met inachtneming van de kaders uit het reservebeleid.

De bespreking van deze kadernota is het moment waarop het Algemeen Bestuur richting kan geven aan de inhoudelijke en financiële kaders voor de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031. Indien het Algemeen Bestuur andere keuzes wenst te maken, is dit het aangewezen moment om dat via moties of amendementen kenbaar te maken. Op basis van de vastgestelde

kadernota werkt het college vervolgens de ontwerp-Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 uit. Voorafgaand daaraan ontvangt het Algemeen Bestuur in oktober 2026 een technische notitie met een actualisatie van de financiële uitgangspunten en tariefontwikkeling.

Relevante kaders

Waterschapswet (waaronder hoofdstuk XIV, par. 1)
Verordening Beleids- en verantwoordingsfunctie 2025
Schulden- en reservebeleid (AB december 2022)
Bestuursprogramma 2023-2027 - "Verbinden en koers houden"
Collegeplan 2023-2027 - "Verbinden en koers houden"
Waterbeheerprogramma 2022-2027

Lelystad, 9 juni 2026

het college van Dijkgraaf en Heemraden,

de secretaris-directeur,
ing. W. Slob MSc.

de dijkgraaf,
ir. H.C. Klavers.

Aanleiding

Het begrotingsproces van het waterschap loopt vanaf de start van de kadernota tot en met het vaststellen van de begroting en meerjarenraming en vormt één geheel binnen de Planning & Controlcyclus. In maart 2025 is het proces gestart met een beeldvormende bespreking van de kadernota. In juni vond de tweede beeldvorming plaats met een inhoudelijke toelichting op de financiële ontwikkelingen.

Met de behandeling van de Kadernota 2027-2031 vindt de inhoudelijke en financiële kaderstelling plaats voor het opstellen van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031. Het college werkt deze vervolgens verder uit, waarna deze in november 2026 ter vaststelling aan het Algemeen Bestuur worden aangeboden. Voorafgaand daaraan ontvangt het Algemeen Bestuur in oktober 2026 een technische notitie met een actualisatie van de financiële uitgangspunten, autonome ontwikkelingen, belastingeenheden en de effecten van geopolitieke ontwikkelingen.

De Kadernota 2027-2031 is opgesteld in een periode waarin de economische en geopolitieke onzekerheden zijn toegenomen. Tegelijkertijd blijven de opgaven op het gebied van waterveiligheid, waterkwaliteit, voldoende water en klimaatadaptatie groot en urgent. Het college acht het daarom noodzakelijk om de ingezette koers voort te zetten en tegelijkertijd nadrukkelijk aandacht te houden voor uitvoerbaarheid, financiële weerbaarheid en toekomstbestendigheid.

Kadernota – beschrijving:

De Kadernota is het startpunt van het begrotingsproces. De Kadernota schetst de verwachte beleidsmatige en financiële ontwikkelingen. Het biedt een integraal beeld van wat er speelt in de komende planperiode (tenminste vijf jaren vooruit). Het ondersteunt het bestuur bij het maken van een integrale afweging in de balans tussen beleidsdoelstellingen en lastendruk. De focus is gericht op de lange termijn. De investeringsplanning maakt onderdeel uit van de Kadernota. De Kadernota is het kader waarbinnen de B&MR wordt uitgewerkt.

Rol AB en momenten

Via de Kadernota stuurt het AB aan de voorkant van het begrotingsproces. Bij de eerste beeldvormende behandeling geeft het AB een globale richting mee. Bij de besluitvormende behandeling delen de fracties hun algemene beschouwingen en stelt het AB de Kadernota vast. Voorafgaand aan de vaststelling van de B&MR wordt de Kadernota technisch geactualiseerd.

Momenten in 2026: maart (beeldvormend), juni (beeldvormend), juni (besluitvormend), oktober (technische notitie) en november (besluitvormend B&MR).

Beoogd effect

Met het vaststellen van de Kadernota 2027-2031 worden de inhoudelijke en financiële kaders vastgesteld voor het opstellen van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031. De kaders worden tevens toegepast bij het opstellen van bestuursvoorstellen in de komende periode.

Onderbouwing beslispunten

- 1.1 Zorgplicht is het uitgangspunt bij de opstelling van de kadernota.** Het beschermen tegen overstromingen, het waarborgen van schoon en voldoende water en het zuiveren van afvalwater vormen de basis voor een veilige en gezonde leefomgeving in het gebied van de voormalige Zuiderzee. Het is de taak die bij het waterschap is neergelegd, waar wij elke dag aan werken en waaraan steeds meer en scherpere eisen worden gesteld.
- 1.2 De koers uit het bestuursprogramma zetten we voort.** In de afgelopen jaren hebben we de consistente koers ingezet in lijn met het bestuursprogramma "Verbinden en koers houden" die samen met het

Waterbeheerprogramma de basis vormt voor de uitvoering van onze taken. Deze koers is gericht op de realisatie van onze opgaven op het gebied van waterveiligheid, voldoende en schoon water. Het afgelopen jaar is deze koers aangescherpt en zijn keuzes gemaakt met het oog op de betaalbaarheid en uitvoerbaarheid. Het college acht het noodzakelijk deze lijn vast te houden om de continuïteit, betrouwbaarheid en effectiviteit van het waterbeheer te borgen. We blijven werken aan versterking van onze waterkeringen, vergroting van onze zuiveringscapaciteit, de KRW-opgave, de vraagstukken rondom zoetwaterbeschikbaarheid, de implementatie van de digitale strategie en de verduurzaming van onze bedrijfsvoering. We blijven daarbij scherp op de kostenontwikkeling en waar nodig maken we keuzes, met oog op de toekomst.

1.3 We blijven scherp op ontwikkelingen en sturen waar nodig bij.

We werken aan onze opgaven in een dynamische omgeving, waarin omstandigheden kunnen wijzigen en nieuwe risico's of kansen kunnen ontstaan. Hierbij kan bijvoorbeeld worden gedacht aan nieuwe wetgeving, netcongestie, meekoppelkansen in ruimtelijke ontwikkelingen, wijzigingen marktomstandigheden. We blijven bij de uitvoering van onze taken scherp letten op nieuwe ontwikkelingen en sturen waar nodig bij.

1.4 Investeren in weerbaarheid is noodzakelijk. De taken die we als waterschap uitvoeren horen grotendeels tot de nationale vitale processen. De verslechterde geopolitieke situatie, toenemende digitale dreigingen en toenemende druk op de energie-infrastructuur maken het noodzakelijk om de aandacht voor de weerbaarheid van onze taakuitvoering te vergroten en waar nodig aanvullend te investeren. Dit om ook in uitzonderlijke omstandigheden de continuïteit van onze taakuitvoering zo goed mogelijk te borgen.

1.5 De geopolitieke spanningen leiden tot onzekerheden en tot lastig voorspelbare kosteneffecten. Het waterschap opereert in een omgeving die minder voorspelbaar is geworden. Met name de effecten van geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten zijn niet te beïnvloeden en moeilijk voorspelbaar, maar kunnen tegelijkertijd wel groot van omvang zijn. Het college kiest er bewust voor om deze onvermijdelijke kosteneffecten van de geopolitieke ontwikkelingen te accepteren en deze niet te compenseren door maatregelen die ingrijpen op de taakuitvoering. Ingrijpen zal namelijk leiden tot een ingrijpende koerswijziging, terugdraaien van vastgesteld beleid en ten koste gaan van de wettelijke zorg van het waterschap voor veilig, voldoende en schoon water.

1.6 De investeringsopgave blijft omvangrijk. De komende jaren blijft het noodzakelijk fors te investeren in waterveiligheid, waterkwaliteit en voldoende water. De netto investeringsuitgaven bedragen tot en met het einde van de planperiode (2031) circa € 200 miljoen. Bruto, zonder aftrek van HWBP-subsidies, gaat het om meer dan € 500 miljoen. Belangrijke projecten betreffen onder andere:

- de versterking van de IJsselmeerdijk en de Ketelmeerdijk/Vossemeerdijk;
- de uitbreiding en verduurzaming van de zuivering Almere;
- vervangingen en capaciteitsvergrotingen van onze persleidingen.

De omvang van deze investeringsopgave leidt tot hogere kapitaallasten en vraagt om blijvende aandacht voor uitvoerbaarheid, planning en beheersing van financieringslasten.

1.7 Kritisch blijven op kostenontwikkeling en gericht keuzes maken.

De realisatie van onze opgaven brengen aanzienlijke kostenstijgingen met zich mee. Het blijft daarom noodzakelijk om kritisch te blijven op de alledaagse taakuitvoering en bewuste keuzes te maken bij nieuwe voorstellen, nieuwe ontwikkelingen/inzichten of bij

kansen die zich voordoen. In het recente verleden heeft dit onder andere plaatsgevonden bij het afzien of uitstellen van nieuwe technieken zoals Biophree en het DEX-filter, het afzien van de realisatie van zonnepanelen langs de A6 en de aanpassing van het activabeleid vanwege de verwachte oplopende financieringskosten van het HWBP.

- 1.8 Het voorgestelde tariefscenario gaat uit van financiële toekomstbestendigheid.** Het college stelt een tariefscenario voor dat gericht is op behoud van een gezonde financiële positie en voldoende financiële weerbaarheid. Daarbij blijft het uitgangspunt dat het tarief volgend is op de taak en dat structurele kosten structureel worden gedekt. Het college maakt expliciet onderscheid tussen:
- reguliere kostenontwikkelingen;
  - mogelijke effecten van geopolitieke ontwikkelingen.

De effecten van geopolitieke ontwikkelingen zijn op dit moment sterk fluctuerend en moeilijk voorspelbaar, maar kunnen aanzienlijk zijn. In het najaar zal hiervoor een inschatting worden gemaakt op basis van de inzichten van dat moment. Daarbij zal zo goed mogelijk onderscheid worden gemaakt in structurele en incidentele geopolitieke effecten. Structurele effecten (zoals een hoger algemeen prijs/inflatieniveau) zullen in de tariefsontwikkeling voor 2027 worden meegenomen en hebben dus een verhogend effect op de tariefsontwikkeling. Incidentele geopolitieke effecten kunnen, met inachtneming van de kaders uit het reservebeleid, ten laste van de reserves worden gebracht. Structurele effecten worden niet uit de reserves gedekt, omdat reserves slechts eenmalig kunnen worden ingezet.

- 1.9 Behoud van en werken aan een gezonde reservepositie.** Aan het begin van de planperiode bevindt de reserve-omvang zich aan de onderkant van de bandbreedte uit het vastgestelde reservebeleid (25%–40% van de begrotingsomvang). Bij de B&MR 2026-2030 is het uitgangspunt gehanteerd om in de planperiode 2026-2030 te sturen op een groei van de reservepositie naar het midden van de bandbreedte met als voorwaarden dat sprake moet zijn van een stabiele lastendrukontwikkeling. Dit draagt bij aan de borging van een toekomstbestendige financiële positie. Tussentijds werd, zonodig, gedurende de planperiode een tijdelijk lagere reservepositie (van minimaal 20%) geaccepteerd. Het college wil deze lijn vasthouden in het begrotingsproces 2027-2031 en sturen op het bereiken van het midden van de bandbreedte in 2030. Hier is ook van uitgegaan bij de bepaling van de indicatieve tariefsontwikkeling. Het college is zich er van bewust dat zich omstandigheden kunnen voordoen (zoals de huidige geopolitiek) die vragen om flexibiliteit en kunnen leiden tot een keuze om niet in 2030 het midden van de bandbreedte te bereiken, maar één of twee jaar later.

- 1.10 Indicatieve lastendrukontwikkeling 2027.** In de in november 2025 vastgestelde Begroting 2026 en Meerjarenraming 2027-2030 is in het meerjarenperspectief uitgegaan van een bandbreedte van de tariefsontwikkeling van 7% tot 11%. Op basis van de huidige inzichten in de kostenontwikkeling, belastingeenheden en de uitgangspunten van het tariefscenario bedraagt de indicatieve lastendrukontwikkeling voor 2027 circa 7,5% tot 8,5% voor de verschillende lastendrukprofielen. Deze percentages zijn exclusief de (structurele) effecten van geopolitieke ontwikkelingen, die op dit moment sterk fluctueren en moeilijk te voorspellen zijn. Bij de opstelling van de begroting zal, op basis van de situatie en inzichten in het najaar een zo goed mogelijke inschatting worden gemaakt, die vervolgens wordt betrokken bij de definitieve tariefsontwikkeling. Dit heeft een verhogend effect hebben op onderstaande cijfers.

Indicatief leidt dit tot onderstaande lastendrukontwikkeling voor de verschillende lastendrukprofielen:

Indicatie lastendrukontwikkeling 2027 (excl. effect geopolitiek)	%
Eenpersoons huishouden zonder woning	7,5% - 8%
Eenpersoons huishouden met woning	7,5% - 8%
Meerpersoons huishouden zonder eigen woning	8% - 8,5%
Meerpersoons huishouden met eigen woning	8% - 8,5%
Agrarisch bedrijf	8% - 8,5%
Industrieel bedrijf	7,5% - 8%
Natuurorganisatie	8% - 8,5%
Woningbouwcorporatie	8% - 8,5%

In het nieuwe belastingstelsel van de waterschappen is bepaald dat de waardeverhouding tussen woningen en niet-woningen gebaseerd moet zijn op de verhouding op de peildatum 1-1-2024. Deze verhouding is gebaseerd op de classificatie van WOZ-objecten. Recent is op basis van een nadere analyse van deze classificatie geconstateerd dat de verhouding op de peildatum feitelijk anders ligt. Met ingang van de begroting 2027 wordt rekening gehouden met deze nieuwe informatie. Hiermee is rekening gehouden bij de gepresenteerde lastendrukontwikkeling in bovenstaande tabel.

1.11 Technische actualisatie volgt in oktober, B&MR volgt in november. Na de zomer wordt de financiële uitgangspunten, autonome ontwikkelingen en belastingeenheden geactualiseerd. Daarnaast worden de aanvullende effecten van geopolitieke ontwikkelingen zo goed mogelijk ingeschat o.b.v. de omstandigheden en inzichten van dat moment. Deze actualisatie wordt verwerkt in een technische notitie die in oktober 2026 aan het Algemeen Bestuur wordt aangeboden. Vervolgens wordt de ontwerpbegroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 in november 2026 ter vaststelling aangeboden.

Alternatief

Met de vaststelling van de kadernota wordt richting gegeven aan het begrotingsproces 2027-2031. Indien het Algemeen Bestuur andere keuzes wil maken ten aanzien van de koers, het tariefscenario of de financiële uitgangspunten, is dit het moment om daar via moties of amendementen richting aan te geven.

Risico's en kanttekeningen

De kadernota kent verschillende onzekerheden die van invloed kunnen zijn op de kostenontwikkeling, de tariefsontwikkeling en de realisatie van de opgaven. De belangrijkste risico's en onzekerheden zijn:

- De reeds genoemde consequenties van de geopolitieke situatie op dit moment in met name het Midden-Oosten. Zoals aangegeven zal hier bij de opstelling van de begroting een zo goed mogelijke inschatting voor worden gemaakt op basis van de inzichten van dat moment, die vervolgens betrokken wordt bij het bepalen van de definitieve tariefsontwikkeling in het najaar. Deze ontwikkelingen komen bovenop de reguliere prijsontwikkelingen die in deze Kadernota zijn opgenomen.
- De kosten- en opbrengstenontwikkeling van de gerenoveerde AWZI Almere kent nog onzekerheden. In deze kadernota is rekening gehouden met een voorlopige inschatting van € 0,8 miljoen, maar hierbij geldt nog een aanzienlijke bandbreedte door verschillende oorzaken. In september ontvangt het AB een update van het project Almere Fit for the Future waarin ook wordt ingegaan op de verwachte kosten en opbrengsten.
- De verwerking van zuiveringsslib blijft een aandachtspunt. Er is sprake van toenemende druk op de slibverwerkingskosten bij HVC door vertraging in de realisatie van de slibdrooginstallatie, maar ook door andere ontwikkelingen. Dit leidt tot hogere kosten in 2026. Het risico bestaat dat de hogere kosten ook een doorwerking hebben naar 2027.

- Kosten die voortkomen uit de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS). De NDS is een belangrijke pijler van het kabinetsbeleid op het gebied van digitalisering. In het coalitieakkoord zijn echter nog geen middelen opgenomen voor de realisatie hiervan. Op landelijk niveau vindt gezamenlijk overleg plaats tussen Rijk en decentrale overheden over de financiering hiervan. Ook voor het waterschap zal dit naar verwachting leiden tot aanvullende kosten. In de Digitale Strategie (AB september 2025) is nog niet volledig rekening gehouden met de NDS. De omvang is op dit moment nog niet goed te bepalen. In de kadernota is een eerste indicatie meegewogen bij de inschatting van kosten van nieuwe ontwikkelingen die na de begroting 2027 tot kosten kunnen leiden. Deze kosten van nieuwe ontwikkelingen worden betrokken bij het tariefscenario voor de komende jaren.

In de kadernota wordt op pagina 7 en in hoofdstuk 2 verder ingegaan op de risico's.

Financiën en capaciteit

De Kadernota 2027-2031 vormt de basis voor het opstellen van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031. De kaders worden ook toegepast bij het opstellen van bestuursvoorstellen in de komende periode.

In oktober 2026 ontvangt het Algemeen Bestuur een technische notitie met actualisaties ten opzichte van de kadernota, inclusief de in kaart te brengen effecten van geopolitieke ontwikkelingen en de consequenties daarvan voor de tariefsontwikkeling. Bij het vaststellen van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 in november 2026 worden de begroting en tarieven voor 2027 definitief vastgesteld.

Begrotingswijziging

Geen.

Communicatie

Geen.

Bijlagen

- a. Kadernota 2027-2031
- b. Infographic Kadernota 2027-2031